

Tal 1 maj 2016 Vänsterpartiet Hällefors

Nedläggningen av valsverket är mycket ororande för Hällefors kommun

Nedläggningen av valsverket i Hällefors är en viktig kommunal fråga. Konsekvenserna av uppsägningarna är mycket stora för betydligt fler än de 150 som figurerat i beskeden. Antalet underleverantörer, alltså andra mindre företag som arbetar på bruket, är många. Det handlar om en minskning i servicenäringen i stort i vår kommun. Det handlar om försörjningsmöjligheter för många här i Hällefors. Det handlar om att kunna bo kvar eller att tvingas flytta. Uppsägningarna är alarmerande eftersom dom leder till mer nerdragningar i den offentliga servicen. Att lägga ner valsverket, som är industrins hjärta, är på lite längre sikt, ett reellt hot mot hela kommunens existens

Det är inte första gången neddragningar drabbat Bergslagen. Vi har under sjuttio och åttiotalen sett tiotusentals jobb försvinna från våra trakter. Och det fortsätter. Yrkeskunskaper och erfarenheter har - helt plötsligt - blivit värdelösa. Det brukar beskrivas som att "krisen slagit till" eller att "konjunkturen är dålig" eller att "utvecklingen är oundviklig". (lustigt ordval där föresten) Men det är inte oundvikligt. Allt baseras på beslut fattade av någon annan någonstans. Några har av nån anledning bestämt att valsverket i Hällefors inte ska finnas mer. Men det går att bestämma sig för något annat. Utvecklingen är inte oundviklig.

Men det är alltför få som ser det. Och dom som ser sammanhangen, dom som sitter i ledande positioner lägger inte två fingrar i kors för att förklara eller diskutera situationen. Vi ges ingen möjlighet att förstå vad som egentligen händer. Maktlöshet känns ända in i mörket.

Bruket och kommunen har varit intimt sammankopplade under lång tid tillbaka. Hällefors växte ju fram som ett resultat av Hällefors Silfwer- och Järnwerk” uppstart 1789. 1864 gjordes det om till ett aktiebolag Hellefors Bruks AB. Man ägde i princip allt - mark, bostäder, skogar, affärer, infrastruktur, arbetskraft. 1958 delades bruket upp och skogen såldes till Billerud (som idag heter Stora Enso) och järnverksproduktionen blev SKF stål. Samtidigt växte kommunen fram under den här perioden, och tog alltmer av kostnader och åtgärdsansvaret för viktiga samhällsfunktioner som exempelvis bostäder, vägar, vatten och avloppssystem.

Kommunen och bruket (som idag återigen har bytt namn till Ovako) har historiskt haft viktiga kopplingar till varandra, nästan som om de varit sammanflätade. Ända fram till våra dagar har exempelvis utbildningen av arbetskraften legat på kommunen. När jag själv på åttiotalet gick den verkstadstekniska linjen på gymnasieskolan i Hällefors var utbildningen tydligt utformad efter brukets behov, (och inte i första hand vad vi som elever behövde för att möta framtiden i det livslånga lärandet). Beroendet mellan företaget och kommunen har varit och är fortfarande idag ömsesidigt.

Bruket har gett jobb åt kommuninnevånarna och kommunen har underlättat för bruket genom offentlig service, utbildning och ansvarstagande för infrastruktur. Allt finansierat av våra skattepengar. Det är därför så svårt att förstå hur man kan tycka det är okej att den ena parten bara drar sig tillbaka när konsekvenserna för den andra parten blir så stora. Och att det sker efter en så lång tid av samarbete och ansvarsfördelning.

I Bjuv i Skåne vill Findus lägga ner hela sin verksamhet trots att den är lönsam vilket är en stor katastrof för de drabbade och för Bjuvs kommun. En majoritet av de varslade är arbetare och för många av dem är framtiden mycket oviss. Så sent som i höstas köptes Findus av livsmedelsjätten

Nomad Foods, ett riskkapitalbolag registrerat på skatteparadiset Brittiska Jungfruöarna. Nedläggningen av Findus i Bjuv är bara ett av flera exempel de senaste åren på riskkapitalbolag som köpt upp svenska företag och lagt ned lönsamma fabriker. I Bjuv ser vi socialdemokrater som står vid sidan av oss vänsterpartister för att protestera. Även om den socialdemokratiska näringsministern Mikael Damberg inte vågar ta ställning mot nedläggningen, när våra partikamrater ställer på honom i riksdagen, så gör iallafall socialdemokraterna lokalt i Bjuv det. Till skillnad mot sossarna i Hällefors. Istället försöker dom låta som moderater och låtsas som om det (inte) regnar.

Från kommledningen har tystnaden nästan varit örobedövande. Men häromveckan, närmare bestämt den 22 april 2016 uttalade sig socialdemokraternas toppolitiker i Hällefors, Allan Myrtenkvist, Susanne Grundström och AnnaHelena Järnberg, i en insändare i lokaltidningen ETC Bergslagen. Dom skrev:

”Frågan om neddragningarna på Ovako är inte i första hand en kommunal fråga utan den frågan äger Ovako själva tillsammans med de fackliga organisationerna. Från kommunens sida följer man processen med respekt för att de fackliga förhandlingarna ska få genomföras i lugn och ro.”

Vad säger dom egentligen, jo att det inte i huvudsak är en kommunal fråga att hundratals jobb rikserar att försvinna. De säger att det ligger på fackens och företagets bord att hantera detta. Ovako ”äger” frågan menar sossarna. Vi får också veta att högerkoalitionen - alltså moderaterna, sossarna, grythyttetpartiet och vargpartiet, dom som utgör kommunledningen för tillfället - följer förhandlingsprocessen på avstånd.

Det är med stor oro jag läser detta. Förhandlingarna mellan det lokalt förankrade facket och ett stort multinationellt företag är ingen jämlik förhandling. Att lägga ansvaret på facket att ta in dom här samhälls- och kommunövergripande perspektiven i sina förhandlingar är inte rimligt. De

måste ju koncentrera sig på att försöka rädda jobben. En nog så tuff uppgift.

Det där snacket om att politiken inte ska lägga sig i, inte störa den fria marknaden är traditionell moderatretorik som vi känner igen sedan åttiotalet. Den bygger på att få oss att tro att vi är maktlösa. Att våra politiska valda organ inte ska ta ett grundläggande samhällsansvar. Att våra önskningar och initiativ inte duger. Politiken ska helt enkelt inte fatta viktiga beslut. Istället ska de som sitter på ekonomiska maktpositioner få göra hur dom vill. Vi i vänsterpartiet vägrar ställa upp på den samhällssynen.

Problemet är dessutom att det inte fungerar. Vi ser ju hur samhället har förändrats efter att högern sakta men säkert förstört viktiga samhällsfunktioner. Hela tiden utifrån retorik om den "fria marknaden", precis som vi hör från sossarna i Hällefors just nu. Inte ens tåg eller post fungerar ju som förut. Att moderater inte ser det kan jag förstå, men sossarna borde se det tydligare. Frågan är livsviktig för oss som bor i samhället och helt central för Hällefors kommun.

Jag anser att kommunledningen inte tar sitt ansvar i hanterandet av de utmaningar som valsverksvarlen innebär. Högermajoriteten lämnar oss i sticket. Fastän de socialdemokratiska partitopparna i Hällefors försöker låta som moderater så finns det faktiskt en verklighet utanför kommunhuset, oavsett vart det ligger. Att höra sossarna påstå att nedläggningen av valsverket i första hand inte är en kommunal fråga är skrämmande.

Självklart behöver vi ett tydligt kommunalt agerande mot nedläggningen och tydliga krav på bolagets ansvar för att minska de negativa effekterna av uppsägningarna i lokalsamhället.

Stefan Backius 2016-05-01